Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St, Jersey City, N J 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 104. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 4-го ЧЕРВНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JUNE 4, 1983 No. 104. VOL. XC.

У ВІННІПЕҐУ БУДУТЬ ВІДЗНАЧАТИ 140-РІЧЧЯ СМЕРТИ М. ШАШКЕВИЧА

ЗЛОЧИНЦІ ПОШКОДИЛИ ПАМ'ЯТНИК

Вінніпеґ, Ман. — Саме в часі, коли місцева українська громада готується відзначити 140-річчя смерти о. Маркіяна Шашкевича, якась злочинна рука вночі з 8-го на 19-го травня ц.р. зруйнувала пам'ятник о.М. Шашкевича в тому місті. Погруддя поета повалено на землю з метою його забрати і під час того його пошкоджено.

Цей пам'ятник М. Шашкевича здвигнено у Вінніпеґу вже перед сорока роками зусиллями цілої української спільноти цього міста. Він став місцем відвідин всього українства Канади та закордонних гостей, але й рівночасно для декого сіллю в оці.

Досі не відомо, хто виконав цей вандалізм і знищив пам'ятник, що є такий дорогий українській громаді. Не зважаючи на цей акт вандалізму, українська спільнота Вінніпеґу постановила, як заплянувала раніше, особливо святочно відзначити в неділю, 12-го червня ц.р., 140-річчя від дня смерти пробудителя Західньої України. Українці Вінніпеґу докладуть всіх зусиль, щоб погруддя повністю реставрувати до дня святкувань. В програмі передбачується архиєрейську Службу Божу з участю Владики Мирона, а опісля похід на чолі із духовенством до пам'ятника, де відбудеться Панахида. Після Панахиди учасники перейдуть до залі товариства „Рідна Школа" ім. Маркіяна Шашкевича, де буде відкриття виставки науково-літературних праць про М. Шашкевича, що її влаштовує Інститут-заповідник М. Шашкевича в співпраці з Українською Вільною Академією Наук. Фіналом святкувань того дня буде вручення почесним гостям та представникам організацій пропамятного портрета о. М. Шашкевича роботи мистця Романа Коваля.

Друга частина святкувань, пов'язана з видавничою діяльністю та науковою конференцією, заплянована на листопад, місяць народження поета.

Помер д-р П. Богданський

Нюарк, Н.Дж. — У четвер, 2-го червня, перед полуднем, помер тут в лічниці св. Михаїла д-р Петро Богданський, довголітній президент щадниці „Тризуб", на 70-му році життя.

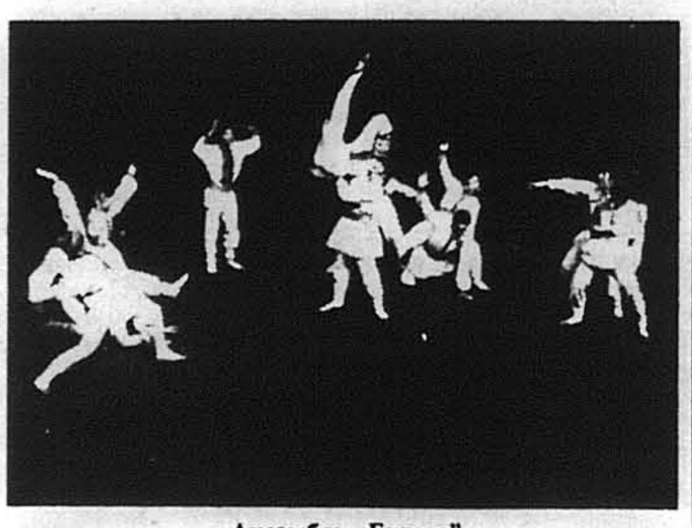
Покійний залишив в глибокому смутку дружину Таїсу, тестя д-ра Лева Голінатого з родиною, одиноку сестру Марію Манастирську з родиною в Самборі, Україна.

Парастас і Панахида будуть відправлені в неділю, 5-го червня, о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Литвина в Юніон, Н. Дж., а Служба Божа в понеділок, 6-го червня, о год. 9:30 ранку, в церкві св. Івана Хрестителя, опісля на український православний цвинтар св. Андрія в Савт Бавнд Бруку.

Св. п. д-р П. Богданський

Ансамбль „Булава" виступить на Українському Фестивалі

Ансамбль „Булава"

Голмделл, Н. Дж. (Д. Т.). — Комітет 9-го Українського Фестивалю, що відбудеться в суботу, 18-го червня ц.р., в Артс Центрі в Голмделлі, Н. Дж., повідомляє любителів української музики і народного танку, що між чоловими виконавцями головної програми виступить теж славний ансамбль „Булава" з Торонто.

Цей унікальний ансамбль відомий сотням тисяч українців, канадцям, американцям, англійцям, арґентинцям, перед якими „Булава" виконувала чудові українські пісні і динамічні народні танки в стилі леґендарних козаків в Україні.

Ансамбль „Булава" виступав на таких великих імпрезах, як Канадський День в Торонто, Український Фестиваль в Дофині, Манітоба, та в ряді кращих розвагових центрів, таких як Монтреаль, Ляс Веґас, Лондон, Буенос Айрес, Лос Анджелес і інших.

Завдяки стараниям Фестивального Комітету, „Булава" вперше візьме участь в головній вечірній програмі, в часі якої чаруватиме українськими піснями, музикою і народними танками.

Ще можна набути квитки вступу на головну програму 9-го Українського Фестивалю. Зацікавлені можуть звертатися в справі квитків до Марії Юрченюк на число телефону: (201) 473-4811.

НА СОЮЗІВЦІ ВІДБУДУТЬСЯ НАРАДИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНС

Кергонксон, Н.Й. — У понеділок, 6-го червня ц.р., тут на власній культурно-відпочинковій Оселі Союзівці розпічнуться наради Головного Уряду Українського Народного Союзу з однотижневим порядком нарад. Наради розпічнуться о год. 10-ій рано і відбуватимуться протягом тижня, аж до вичерпання всіх справ звичайного порядку.

В нарадах візьмуть участь обрані на 30-ій Конвенції в Рочестері члени Головного Уряду УНС, а саме: головний предсідник д-р Іван О. Флис, заступник голового предсідника д-р Мирон Куропась, головний директор для Канади сен. Павло Юзик, заступниця головного предсідника Ґлорія Пашен, головний секретар Володимир Сохан, головний касир Уляна Дячук, головний організатор Степан Гавриш; головні контролери: д-р Нестор Олесницький, інж. Анатолій Дорошенко, мгр Іван Геврик, проф. д-р Богдан Гнатюк, о. митрат Степан Біляк; головні радні: Галина Олек-Скатт, проф. Тарас Шмаґала, Андрій Джула, Іван Одежинський, Евген Іванців, Володимир Гавриляк, Володимир Квас, Текля Мороз, Андрій Кейбіда, Анна Гарас, Тарас Максимович, д-р Аскольд Лозинський, Василь Дідюк і Василь Пастушок; почесний член і колишній головний предсідник Йосип Лисогір, редактор-емерит Антін Драган і почесні члени: Марія Чучман, інж.Степан Куропась, д-р Ярослав Падох, Ґеновефа Жеребняк, д-р Анна Чопек, Богдан Зорич, Володимир Запаранюк і Марія Душник.

В неділю, 5-го червня, свої наради матиме Стипендійна комісія. Головна Канцелярія УНС інформує, що всі члени Головного Уряду статутово зобов'язані до участи в цих нарадах.

Плянують збільшити допомогу країнам Центральної Америки

Вашінгтон. — Високі офіційні особи Адміністрації, переконані в тому, що американська військова присутність у Центральній Америці занадто мала, щоб здійснити політичні цілі, проголошені президентом Роналдом Реґеном, розглягають можливості збільшення американської допомоги.

Згідно з заявами високих офіційних представників крайової безпеки, покищо не прийнято жадного рішення, але розглядаються кілька варіянтів, які включають збільшення числа військових дорадників у Сальвадорі, розширення військової співпраці з Годнурасом і відновлення військової допомоги Ґватемалі.

Одначе один з високих офіційних представників Адміністрації заявив, що драстична зміна рівноваги сил у Центральній Америці, наприклад, така як масовий наплив кубинських військ або напад Нікараґуа на Гондурас, правдоподібно не викличуть необхідності для ЗСА збільшити масово свою військову присутність в цьому районі. Він також сказав, що Адміністрація є надалі зобов'язана не вплутувати американські бойові частини в центральноамериканський конфлікт.

Державний секретар Джордж Шулц повідомив у четвер, 2-го червня, що президент Роналд Реґен має намір назначити Томаса Пікерінґа, професійного дипломата, який є тепер послом у Ніґерії, новим послом у Сальвадорі. Т. Пікерінґ, якщо буде затверджений Сенатом, замінить дотеперішнього посла в Сальвадорі Діна Гінтона.

Ці повідомлення Шулц зробив на пресовій конференції в Державному департаменті, на якій він між іншим подякував Гінтонові за його бездоганну службу, а також подякував за таку ж службу відходячому заступникові державного секретарю в міжамериканських справах Томасу Ендерсу.

Шулц висловив також незадоволення тим фактом, що деякі офіційні особи Білого Дому минулого тижня намагалися применшити заслуги Ендерса і Гінтона. Минулої п'ятниці Шулц повідомив, що Ендерса замінить Ленґгорн Мотлі, який був послом у Бразилії.

БУНТ В РЯДАХ ПВО ЗРОСТАЄ

Бальбек, Ливан. — Головний цивільний провідник фракції ПВО Фата, партизанської групи Ясіра Арафата, заявив у середу, 1-го червня, що він і ще приблизно 20 інших керівників цієї групи приєдналися до бунту проти Арафата.

Провідник Муса Авад сказав, що збунтовані керівники представляють 10,000 партизанів Фата, набагато перевищують всі сили вісьмох інших груп, які входять до Палестинської Визвольної Організації, що її очолює Арафат.

Авад склав свою заяву на пресовій конференції в долині Бекаа. Він сказав, що лідери Фата вирішили приєднатися до бунту під час своєї конференції в неділю. Вони зробили це тому, що Арафат схиляється до припинення збройної боротьби проти Ізраїля. Авад є відповідальним за фракцію Фата в Ливані і найвищою особою, яка приєдналася до збунтованих лідерів. Бунтівники вже три тижні не підкоряються наказам Арафата, а їх бунт, який почався 7-го травня, зростає і охоплює все ширші кола керівників ПВО. Авад є також членом 74-членної революційної ради Фата.

Пресконференція відбувалася в містечку Бальбек в долині Бекаа. Бальбек є фортецею збунтованих лідерів. Авад сказав, що більшість бунтарів — це цивільні провідники, але антиарафатський рух охоплює також і військових командирів.

Палестниські джерела повідомили в середу, що в примирливому жесті Арафат відкликав свій попередній наказ про переведення неслухняних командирів, вони залишаються на своїх попередніх постах. Полковник Абу Муса і чотири інші високі старшини були замінені 21-го травня, коли вони обвинуватили Арафата в припиненні боротьби проти Ізраїля. Вони не послухали наказу, а тепер виграли суперечку.

Сирія вступила в цей внутрішньопалестенський конфлікт як посередник примирення, коли бунтівники зайняли в неділю шість палестинських баз постачання в Дамаску.

Президент Сирії Гафез аль-Ассад несподівано їздив до Лівії на переговори з полковником Муаммаром ель-Каддафі. Радіо Дамаску, цитуючи Ассада, заявило, що ливансько-ізраїльська угода про виведення військ „вмирає" і запророкувало нову війну з Ізраїлем. На зустрічі з Каддафі Ассад, згідно з повідомленням дамаського радіо, сказав: „Ми будемо постійно боротися проти і підривати цю угоду підкорення, яка була накинута Ливанові З'єднаними Стейтами Америки і Ізраїлем".

Ассад сказав, що Ізраїль розбудовує свої сили в Ливані як прелюдію до війни, бо „Ізраїль очевидно хоче створити державу, яка б простягалася від Євфрату до Нілю", — заявило радіо.

Появилася стаття про співпрацю Бюра Спеціяльних Слідств з КҐБ

Філядельфія, Па. — Найбільший місцевий щоденник „Філядельфія Інквайрер", який має понад мільйон передплатників, помістив у виданні з неділі, 28-го травня, статтю Воррена Роджерса під наголовком: „КҐБ має користь із полювання за нацистами".

Ця стаття передрукована з престижевого вашінгтонського тижневика „Вайт Гавз Віклі", що його передплата коштує біля 500 дол. річно. „Філядельфія Інквайрер" подає у примітці, що „Вайт Гавз Віклі" це незалежний „нюзлеттер". Воррен Роджерс є видавцем цього тижневика.

Внизу подаємо деякі уривки з цієї обширної статті:

„Департамент справедливости кооперує із тайною совєтською поліцією, щоб віддати Кремлеві, на основі сумнівних доказів, деяких натуралізованих американців.

Впродовж чотирьох років, Бюро спеціяльних слідств у відділі кримінальних справ Департаменту справедливости полює за нацистськими коляборантами серед натуралізованих американців, які по Другій світовій війні втекли із Східньої Европи. Головним мисливцем є Аллен Раєн, директор Бюра спеціяльних слідств, який виголосив кілька промов, у яких він обіцяє виконувати свою місію із запалом хрестоносця.

Прицілом Раєна є натуралізовані американці білоруського, естонського, латвійського, литовського і українського походження... Ніхто, хто бере до уваги невимовні жахіття, що їх переходили жертви нацизму, не протестує проти кари для справедливо засуджених нацистських коляборантів. Але росте підозріння серед декого з американців, включно з щонайменше трьома суддями, які вели розправи проти людей оскаржуваних Бюром спеціяльних слідств, що у деяких випадках не було справедливости, так як ми розуміємо справедливість в Америці".

У дальшій частині статті автор подає різні подробиці участи совєтських властей, в тому КҐБ, в оскаржуванні мнимих воєнних злочинців і труднощі, які совєтські судові власті роблять оборонцям оскаржених у перепитуванні совєтських свідків і каже:

„В цей спосіб совєтська тайна поліція і совєтська прокуратура при помочі Департаменту справедливости ЗСА рішають, хто з-поміж втікачів-дисидентів має бути нап'ятнований як воєнний злочинець... У цій країні є два мільйони самих тільки людей українського етнічного походження і багато з них є голосними й ефективними критиками Совєтського Союзу. Як легко є осягнути і вирвати кількох із них і в цей спосіб змусити до мовчанки сотні тисяч інших, які, коли б говорили, могли б бути слідуючими (оскарженими)"...

Філядельфійська Ліґа Проти Знеславлення закликає читачів висилати до газети „Філядельфія Інквайрер" листи із признанням за передрук тієї статті, на адресу: The Philadelphia Inquirer, 400 N. Broad St., P.O. Box 8263, Philadelphia, Pa. 19101.

В Америці

БАНКИ І ВЛАСНИКИ кредитових карт втратили в минулому 1982 році біля 100 мільйонів долярів тільки тому, що використовування крадених кредитових карт не вважалося досі федеральним злочином. Тепер конґресмен Гамілтон Фіш, республіканець з Ню Йорку, запропонував в Палаті Репрезентантів законопроєкт, ціллю якого є змінити цей стан. Якщо проєкт стане законом то особи, які користуватимуться такими кредитовими картами мусітимуть виказатись додатковими документами при трансакції чи купівлі будь-якої речі.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН підвищив до становища дорадників Президента двох своїх співробітників, які досі були тільки асистентами дорадників. Речник Білого Дому Ансон Френклин заявив, що Майкел МекМенус і Джан Ф. В. Роджерс стали дорадниками Р. Реґена. Обидва молоді співпрацівники Президента брали участь в минулотижневій успішній конференції голів сімох індустріяльних держав у Вілліямсбурґу, Вірджінія. Політичні спостерігачі думають, що МекМенус і Роджерс напевно добре виконали своє завдання, бо підвищення наступило зараз таки по конференції. Платні обидвох дорадників виноситимуть приблизно 70,000 долярів в річному відношенні.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ шкільництва і виховання Террел Белл висловив надію, що справа справедливих платень для учителів публічних шкіл наладнається в скорому часі, не зважаючи на неґативну поставу до цієї справи Крайової асоціяції вчителів, яка домагається рівних платень для всіх учителів. Адміністрація президента Роналда Реґена, беручи до уваги спад рівня навчання в публічному шкільництві, зокрема в середніх і високих школах, пропонувала підвищити платні тим учителям, які стараються змінити цей стан на краще. На думку офіційних речників кваліфікація учителя і його відданість у праці повинні братись до уваги, а не тільки сама затрудненість.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН, розмовляючи з президентом Американського Червоного Хреста Джеромом Голландом, перший дав приклад жертвенности, виписавши чек на відповідну суму на фонд Червоного Хреста, який задумує зібрати ще в цьому році 12 мільйонів долярів на фонд наглої потреби, для осіб, які потерпіли від природніх катастроф. Фонди на цю ціль вичерпались через непередбачено велику кількість таких катастроф в минулому і цьому році. Очевидно, у таких випадках Білий Дім ніколи не подає до загального відома суми пожертвуваної Президентом на харитативні цілі.

РЕЧНИКИ БІЛОГО ДОМУ, займаючи становище до можливої зустрічі президента Роналда Реґена з совєтським лідером Юрієм Андроповим, заявили, що після повернення німецького канцлера Гельмута Коля з Москви, куди він вибирається в першій половині червня, буде краще видно чи така зустріч відбудеться і коли Канцлер Г. Коль, перебуваючи на конференції голів сімох індустріяльних держав в ЗСА, розмовляв про можливість такої зустрічі з Р. Реґеном і його найближчими співробітниками. „Якщок він (канцлер) повернеться з цікавими новинами з Москви, ми будемо раді послухати його", — заявили ці неназвані по імені речники.

У СЕРЕДУ, 1-ГО ЧЕРВНЯ ц.р., в Овальному бюрі президента Роналда Реґена відбулась цікава зустріч з астронавтами, між якими є також одна жінка, яка приготовляється до чергового полету кругом землі у міжпростірному кораблі „Челленджер" у другій половині цього місяця. Р. Реґен під час короткої перекуски, заявив астронавтам, що вони сповняють важливу місію для своєї країни і тому „усі американці будуть у просторах разом з вами, думками і молитвами". На зустрічі з Президентом були астронавти: Роберт Кріппен, Рик Гок, Джан Фейбіян, Селлі Рід, і Норм Теґґард. Їх супроводжав д-р Джеррі Ґриффин, директор центру міжпростірних полетів.

У світі

ЗАХІДНІ КОРЕСПОНДЕНТИ повідомили з Москви, що Константін Черненко, член політбюро совєтської комуністичної партії і претендент на лідерство після смерти Леоніда Брежнєва, повернувся на офіційну сцену після двох місяців відсутности, але його вигляд на похоронній церемонії іншого члена політбюро Арвіда Пельше вказував на те, що він далі має проблеми із своїм здоров'ям. Під час його відсутности канцелярія Черненка повідомила, що він хворий на запалення легенів. Черненко, якому 71 рік, був разом з іншими членами політбюро в почесній варті біля тіла померлого Пельше і на похоронах на Красній площі. Він виглядав дуже слабим і тримався за поручні мавзолею Леніна, часто кашляв.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМИ з Теграну і Баґдаду війна між Іраном і Іраком не втихає. Останні повідомлення говорять, що вздовж воєнного фронту завдовжки 300 миль відбувалася за останні кілька днів сильна артилерійська перестрілка, виникали в різних місцях бої піхоти і танків, на всьому фронті діяло з обидвох сторін летунство. Пошкоджені джерела нафти продовжують виливати у води Перської затоки тисячі тонн ропи. Продовжується дуель засобами масової інформації.

ПРЕЗИДЕНТ ТУРЕЧЧИНИ Кенан Еврен остеріг у середу, 1-го червня, що загальні вибори, назначені на 6-го листопада, можуть бути відкладені, якщо колишні політичні лідери намагатимуться повернутися до управління державою, використовуючи нові політичні організації. Виступаючи перед багатотисячною авдиторією, Еврен сказав, що новоутворена Велика турецька партія була заборонена минулого вівтірка, а 14 політичних діячів вислані тому, що ця організація дуже нададувала заборонену партію справедливости колишнього прем'єр-міністра Сулеймана Демюреля.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Ізраїля Менахем Беґін заявив у середу, 1-го червня, що Ізраїль не плянує напасти на сирійські війська і що напруження вздовж лінії припинення вогню, тобто лінії розмежування між ізраїльськими і сирійськими військами, послабло за останні кілька днів. Беґін виступав перед парляментом, відповідаючи на критику опозиційної робітничої партії, яка виступає проти ливанської політики Беґіна. З наближенням першої річниці 6-го червня нападу Ізраїля на Ливан опозиція посилила свої виступи проти ізраїльської політики в Ливані.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Ґренади Моріс Бішоп заявив кореспондентам, що він має намір зустрінутись з президентом Роналдом Реґеном і обміркувати з ним ті справи, які є причиною напружених відносин між ЗСА і його країною. Прем'єр Бішоп відбуде однотижневу візиту в ЗСА і в тому часі він сподівається зустрінутись з Президентом ЗСА. „Я є згідний говорити про всі справи, які стоять на заваді добросусідської співпраці", — підкреслив лідер Ґренади, марксист і прихильник співпраці із Совєтським Союзом і Кубою.

З пожовклих листків

ВЕЛИКИЙ ГОЛОД НА СТОРІНКАХ „СВОБОДИ"

У РАДЯНЩИНІ ЗНОВУ НАКЛИКАЮТЬ ДО РОЗСТРІЛІВ СЕЛЯН

КОМУНІСТИЧНІ ҐАЗЕТИ РАДЯТЬ УРЯДОВІ РОЗСТРІЛЮВАТИ СЕЛЯН ЗА „ЗАХОВАННЯ" ЗБІЖА

Вівторок, 6 грудня 1932

Москва (СССР). — Урядові комуністичні ґазети „Ізвєстія" та „Правда" знову закликають владу розстрілювати селян за схования ними врожаю та ріжних продуктів сільського господарства. Те, що селяни лишають для свого вжитку збіже, комуністична газета називає „зрадою революції", за що належиться їм найвища кара.

Ці заклики з'явилися з нагоди засудження одного селянина на кару смерти за вбивство радянського аґента по примусовому зборі збіжа, що сталося в селі Білоколодск під Москвою. Ґазети далі пишуть, що збір урядом збіжа на Поволжу й на Україні далеко незадовольняючий, а тому влада мусить ужити рішучих заходів, щоб видерти в селян те, що вони „заховали".

ХОЧУТЬ ГОЛОДОМ ПРИМУСИТИ РОБІТНИКІВ ТРИМАТИСЯ ФАБРИК

БОЛЬШЕВИКИ ОГОЛОСИЛИ НОВИЙ ДЕКРЕТ ПРО ВИДАЧУ ХАРЧІВ РОБІТНИКАМ З ФАБРИЧНИХ КРАМНИЦЬ

Середа, 7 грудня 1932

Москва (СССР). — Ґазети друкують декрет, підписаний премієром Молотовим і ґенеральним секретарем комуністичної партії Сталіном, про видачу фабричним робітникам харчів та інших предметів з фабричних склепів.

Тепер на фабричні крамниці цілковито накладається турботу про постачання фабричному робітництву харчів, одежі й інших необхідних предметів. Кождий робітник може одержувати з крамниці харчі лише тоді, коли він працює у фабриці. Вразі залишення фабрики він ніде не зможе дістати собі харчів: ні з фабричних, ні з державних склепів чи з кооперативних крамниць. Фабрична адміністрація тепер має можливість не видавати робітникам харчів у ті дні, коли вони з якихось причин не з'являться на роботу. Цим большевики сподіваються привязати робітництво до фабрик та значно зменшити число днів „прогулів", коли робітники без поважних причин не приходять на працю.

Цей декрет входить у силу від 1-го січня наступного року. Дотепер робітництву постачали харчі з державних та кооперативних склепів. Робітники мали спеціяльні книжки, з якими вони могли переходити з фабрики до фабрики й без перешкод одержувати харчі й ріжні річі, які їм видавано на ці книжки. Тепер цього не буде, бо кожда фабрика визнаватиме лише свої книжки й лише на них буде видавати своїм робітникам харчі зі склепів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

150,000 пропавших дітей

Це не один лише раз зникли з батьківського дому 150,000 дітей. Таке діється щорічно. Просто трудно повірити в цей трагічний сутоамериканський феномен: кругло 150,000 дітей і молоді у віці 4 до 18 років просто „зникають", „щезають", слід за ними гине і всі засоби безпеки, поліція, ФБІ і приватні детективні аґенти шукають за тими „загубленими" дітьми й недолітками, під час коли батьки переживають гегенну.

Існує в містечку Ню Полц у стейті Ню Йорк (знають його ті, що їдуть на славетну Союзівку!) централя на всю Америку заінкорпорованої організації „Шукай дитини". Ця централя має тепер у своїх картотеках 3,000 дітей і малолітніх хлопців та дівчат, щодо яких немає ще сліду. Віднайдено 409 дітей, які щасливо вернулися до батьків. На послугах цієї організації стоїть 300 досвідчених аґентів, здебільша колишніх членів ФБІ, які безплатно посвячують свій час і хист на пошукування „загублених". В останніх днях в десятках американських часописів появилася світлина 40 малих дітей, здебільша щасливо усміхнених хлопчиків і дівчаток, які — зникли. У минулому тижні відбулася у Ню Йорку насправді унікальна конференція: з'їзд батьків, чоловіків і жінок, та найближчих свояків, яким діти і недолітки „пропали". Вони нараджувалися, як протидіяти цій вийнятковій трагічній епідемії і вислухували порад від присутніх на тому з'їзді поліційних старшин, педагогів і психологів.

Є різні категорії отаких „пропавших" дітей і є різні причини, чому вони зникають. Велику частину становлять ті, які втікають із батьківського дому самі, добровільно. Причину здебільша становить суперечка з батьками — батьки картають дітей за погані висліди в науці, дитина „не хоче" ходити до школи чи вчитися дома, або малолітній син чи дочка мають вроджену тягу до авантюрництва, або вони переконані, що є вже достаточно „дорослими", щоб самим рішати про свою долю. Такими втікачами з рідного дому є більше дівчат, як хлопців. І їхня доля найтрагічніша. Їх приманює велике місто, де вони сподіваються „усамостійнитись". Власті безпеки твердять, що існує ціла окрема верства злочинців, які наставлені на ловлю таких малолітніх втікачів. Злочинці постійно вештаються по почекальнях і коридорах великоміських летовищ та автобусових станціях і мають вже вишколене око, яке розпізнає отаку непевну себе загублену і розгублену людину. Приступає до такої дівчинки, запитує, чи може чим прислужитися, запрошує до ресторану, запевняє, що дасть приміщення, харч і працю. Підпорядковує собі цілком молоду дівчину, після того поводиться з нею брутально, робить з неї проститутку і погрожує смертю, якщо жертва поскаржиться поліції, або буде пробувати втікати.

Другу категорію становлять діти, що їх схоплюють злочинці, вимагаючи від багатих батьків грошового викупу та погрожуючи, що вбють схоплену дитину, якщо батьки звернуться до поліції. Рідко буває, щоб злочинці повернули цілу і здорову схоплену дитину, за яку дістали викуп. Здебільшого вбивають її, щоб вона їх ніколи не розпізнала. Тому власті безпеки дораджують батькам, яким „зникла" дитина, негайно зголошувати такий факт і коли зголоситься схоплювач співпрацювати з поліцією чи ФБІ у пошукуванні за дитиною. Здебільшого поліція радить батькам розмовляти із злочинцями, погоджуватися на викуп і домовлюватися щодо передачу викупу — часто вдається заманити злочинця, арештувати його і видістати під час переслухування від нього правду, де скривається схоплена дитина. Найбільше горе тоді, коли злочинець схоплює дитину або малолітнього юнака чи дівчину з кровожадних злочинних інстинктів і вбиває схоплену дитину чи молоду людину, здебільшого дівчат, для самої садистичної приємности вбивства.

На згаданій конференції у Ню Йорку пропонували, щоб в усіх американських школах висіли великі афіші з пересторогами: не всідати до авта незнайомої людини без уваги на обіцянки, — не виходити з дому після сумерку, — старатися ходити завжди в товаристві когось старшого або гуртом. Представники поліції, педагоги і психологи апелювали теж до батьків, щоб більше дбали за безпеку своїх дітей. Не залишати їх дома й самим не ходити за харчами чи іншими орудками, — не випускати дітей на вулицю бавитися з іншими дітьми, не пускати дітей самих, щоб йшли до школи і верталися відтіль.

Явище масового „щезання" дітей — це подібний феномен, як кількасот вбитих на американських шляхах кожного „довгого кінця тижня". Це трагедії, що їх можна оминути. Відбуваються по всій Америці бурхливі демонстрації лібералів-пацифістів проти воєн, але без війн і гине більше американців на рідній землі з вини злочинців і власної глупоти.

Ольга Кузьмович

СОВЄТСЬКИЙ ОКТОПУС

Саме тепер, коли відзначуємо 45-річчя трагічної смерти голови ПУН-у і основоположника УВО і ОУН полковника Євгена Коновальця, насуваються мимоволі думки про ролю вбивці Валюха і легковажність, з якою сл. п. полковник Є. Коновалець і його найближчі співробітники допустили до себе того совєтського шпигуна.

Здається, що тоді не доцінювали сили і всюдипроникання совєтської розвідки, але, на жаль, не доцінюють її навіть ще сьогодні, 45 років пізніше. Особливо легковажно ставляться до засягу щупальців КҐБ молоді люди у західньому світі також українські. Впливи лівих поглядів, брак границі між поняттям фікції, а дійсности, зацікавлення тільки інтересами свого „я", — все це допомагає молодим громадянам Заходу глядіти на „червону небезпеку" з посмішкою і недовірливістю, мовляв , чи не бачите ви, старі, чорта за кожним рогом вулиці ; чи не начиталися ви забагато повістей про шпигунів Лє Карре ...

А тим часом раз-у-раз маємо докази, скільки членів совєтської розвідки працює у західньому світі і як вони проникли у кожну ділянку життя західнього світу, де виконують доручені їм КҐБ завдання.

Ось в останніх днях ми читали новинку у щоденнику „Ню Йорк Таймс" про викриття чотирьох совєтських шпигунів у Західній Німеччині, про що подав німецький тижневик „Квік". Знайшовши в Ню Йорку на станках іноземних журналів джерело вістки, з цікавістю читаємо її деталі, що зовсім не відбігли від славних романів Лє Карре з тією тільки різницею, що тут ідеться про дійсність, а не буйну уяву письменника.

Два репортери тижневика „Квік" Гайнер Емде і Пауль Лімба широко подають інформації про головного персонажа останньої шпигунської сітки в Західній Німеччині Олега Г. Шевченка, який мав саме на їхню думку завдання цю сітку поширити і закріпити. Він, народжений у 1945 році, вже вдруге, помимо свого відносно молодого віку, перебуває у Західній Німеччині на спеціяльній місії. Від 1973 до 1977 року був він у т. зв. торговельній місії, а тепер повернувся минулого року до Бонну з особливим дорученням звербувати серед німців можливих шпигунів у майбутньому. З такою метою він шукав контактів передусім з університетською молоддю. Не хотів, однак, занедбати своїх давніх зв'язків по торговельній лінії,і саме тут йому „посковзнулася" нога.

Маючи звичку передавати своїм німецьким знайомим свою візитну карточку „для евентуального контакту", помилково дав одному таку, на якій були з другого боку записані якісь числа. Відповідні чинники, розглянувши їх, виявили, що це були точно занотовані числа авт охоронців німецької безпеки, які обсервують поїздки і активність чужинецьких таємних аґентів.

Про цю його фатальну „помилку" подають репортери „Квік" вперше, але одночасно інформують також про трьох інших совєтських аґентів, які на терені Бонну і Західньої Німеччини взагалі виявлені в останньому часі за членів розвідки. Це секретар посольства СССР в Бонні Євгеній А. Шмаґін, який роз'їжджав по Західній Німеччині, беручи участь у різних політичних зібраннях лівих елементів і промовляючи про „мирову політику СССР". Його розкрили, коли він пробував заанґажувати німецького громадянина на аґента КҐБ. Летунський аташе в посольстві, а рівночасно член розвідки військових совєтських сил (ҐРУ) Віктор І. Марченко, уродженець Полтави, „спіткнувся", коли намагався дістати таємні документи німецької електричної фірми. Четвертий із викритих шпигунів — Борис Кожевніков — належить до совєтської торговельної місії в Бонні. Він, видаючи себе за знавця медичних справ, старався через свої знайомства із фармацевтичними німецькими фірмами вимінювати ліки і навіть гроші, а при тому діставав таємниці німецького зброєння. Репортери „Квіка" уважають, що після виявлення усіх цих фактів з точним поданням навіть адрес усіх чотирьох совєтських шпигунів, вони в найближчому часі будуть відкликані до СССР під натиском німецьких чинників. У цей спосіб Бонн буде чи не останньою столицею Західньої Европи, з якої тепер виїдуть головні персонажі розвідки КҐБ і ҐРУ. Досі попросили про виїзд як небажаних членів совєтських посольств з Еспанії, Італії, Англії, Норвеґії, Портуґалії, Голляндії. З Парижу видалено останньо 47 членів совєтської місії; у Швайцарії замкнено пресове аґентство „Новості".

Як інформує голова комісії зовнішніх справ німецького Бундестаґу д-р Вернер Маркс, активність совєтських шпигунів у Західній Европі в останніх двох роках помітно збільшилася і вони виявляють щораз більше відваги і нахабства, тому що бачать легковажність до цієї справи цілого вільного світу. Д-р В. Маркс остерігає, що шпигунство — це в СССР частина державної системи, і що в цій шпіонажі немає границь ані ніякої „чесної гри", яку все ще практикують на Заході. Знавці обраховують, що тепер серед 408 членів совєтського уряду на терені Західньої Німеччини є 109 відомих аґентів

(Продовження на стор. 3)

Василь Витвицький

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ БОРИСА КУДРИКА

II.

Нотний папір, що був у нього завжди під рукою, придавався постійно для запису таких чи інших музичних думок, які насувалися йому не раз навіть під час розмови. Тоді він своїм великим розмашистим, можна сказати, декоративним письмом клав на папері нотні ключі і — писав. Одного разу, коли я залишив був свого гостя самого в кімнаті (ми збиралися іти кудись), він щось пильно писав, а після того вручив мені свою композицію, щось неначе листок до альбому з дедикацією для мене. Річ та — на жаль — не збереглася.

Після завершення студій наші дороги надовго розійшлися. Ми не зустрічалися і не листувалися на протязі кількох років, проте моє здивування було чимале, коли мені одного разу довелося зустріти Бориса Кудрика в трамваї, що їхав з залізничої станції до середмістя Львова. Я, побачивши його, підійшов і став вітатися. На те він, простягши руку, досить офіційним тоном промовив: „Кудрик". Я не знав, що казати, але, коли це трапилося знову при найближчій зустрічі, я й собі простягав руку і спокійно представлявся.

Склалося було так, що ми обидва не тільки не були разом, як це було раніше, але й попали — сказати б — у два різні табори. Був то час доволі гарячих дебат і статтей на тему музичного професіоналізму. Молода тількищо заснована організація „Союз Українських Професійних Музик" (коротше СУПроМ) піднімала свій голос за професійне трактування музик і цим придбала собі ворогів у досить численних колах галицьких музиколюбів. У спорах, які виникали з цього приводу, я брав досить живу участь по боці СУПроМ-у, зате Кудрик увесь час втримував свої давні приязні взаємини з людьми з табору музиколюбів, а в крайному разі дотримувався невтралітету. Все таки для точности треба згадати, що він був членом СУПроМ-у і співробітником органу Союзу місячника „Українська Музика".

Зрештою згадую про ці справи тільки мимоходом. Важливіше те, що в тому часі (1930-ті роки) наш музика розвинув був широку і різносторонню діяльність як композитор, музикознавець, учитель, акомпаньятор, доповідач і музичний рецензент, добуваючи признання в широких колах громади. При тому своєю скромною поставою і малою вимогливістю від свого оточення він здобув собі загальні симпатії. Правда, в доволі рухливому музичному житті тодішньої Галичини його твори займали місце досить скромне, проте його хорові твори, однаково церковні, як і світські, таки знаходили своїх вдячних виконавців і слухачів. Те саме можна сказати й про його численні сольоспіви.

Як про це вже була мова вгорі, наш композитор поставив був собі за мету стати „українським сонатником". І справді, дбайливе і безупинне плекання сонати, цієї панівної форми з доби клясицизму, бачимо у нього на різних полях. Написав три фортепіянові сонати, три сонати для скрипки і фортепіяну. У цій же формі втримані і його камерні твори, а саме струнний квартет і фортепіянове тріо. Одним з ранніх успіхів композитора було нагородження його сонати а-мінор для скрипки й фортепіяну на конкурсі, що його проголосила була музична секція „Об'єднання Українських Організацій в Америці" 1932 р. Скрипаль Роман Придаткевич включив був цю сонату у свій репертуар і виконував її на концерті 30-го травня 1934 року в Ню Йорку в рамах імпрез,влаштованих „Товариством Приятелів Української Музики". Інформувала про це „Свобода" з 11-го червня 1934 р., пишучи про сонату Кудрика: „Твір цей написаний свіжо і є одним з кращих творів, які вийшли в останніх часах з рук українських композиторів".

Думки про композиторську творчість Бориса Кудрика були і досі є в музичних колах різні, залежно від того, хто і з яких позицій ту творчість оцінює. Для прихильників усього новітнього і поступового мова Кудрика була мовою застарілою , а його твори були — як це набагато пізніше формулював Антін Рудницький — справжнім анахронізмом і своєрідним дивоглядом у розвитку сьогочасної української музики. Зате на думку Василя Барвінського Кудрик старався „поєднати український елемент з духом і формою клясичної музики" (стаття у збірному виданні „Історія української культури", Львів 1937).

З-поміж музикознавчих праць нашого музики одною з ранніх була популярна книжечка, видана львівською „Просвітою" 1927 року, під заголовком „Українська народня пісня і всесвітня музика". Вона не вільна від деяких неточностей. Наприклад, про Андрія Розумовського, гетьманового сина і приятеля Бетговена, написано, що він був братаничем гетьмана Кирила. Деякі приклади впливів української народної музики на західньоевропейських композиторів вимагали б точнішого дослідження. Все таки у згаданій праці зібрано чимало даних про українські впливи у творчості численних передових композиторів світу.

Значним досягненням Бориса Кудрика на полі музикознавства був його „Огляд історії української церковної музики", виданий у Львові 1937 р. у ряді праць Богословської Академії, які появлялися під редакцією о. д-ра Йосифа Сліпого. Цей „Огляд" зустрічався і досі зустрічається з деякими критичними голосами, між ними Олександра Кошиця,

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про краяння хліба

Напевно багато із читачів цих фейлетонів здивується, що можна цікаво написати про щось таке звичайне, як краяння хліба.

А все ж коли призадуматися над цією щоденною чинністю кожної людини, то завважимо, що вона в останніх роках дуже а дуже змінилася, а вже особливо у нашій вільній спільноті.

Дайте першій з краю молодій людині ніж і буханець хліба в руки, а побачите відразу, що маємо на думці. Зовсім просто, покоління що виросло тут на американській землі не вміє зовсім орудувати ножем та не вміє вкраяти кромки хліба. Чи спостерігали ви колись, як незугарно вони до того забираються або відразу просять, щоб їм допомогти?

Недавно, маючи у себе молодих людей із середньої школи, що допомагали мені у домашній праці, я поставила їм готовий полуденок на стіл, залишаючи їх самих, щоб почувалися свобідніше. Як же я здивувалася, коли опісля на столі застала все з'їджене за вийнятком хліба, що лежав як раніше ненарушеним в цілості із ножем поруч нього. Вони бідні не знали як братися до краяння хліба, а соромилися мене покликати.

А всьому винна висока „техніка" і змеханізування нашого життя.

У випадку такої щоденної потреби, як хліб і тут прийшло до змеханізування його виробу. Купується, отже, звичайно, його покраяний уже на скибки у відповідному пластиковому опакуванні. Якщо навіть пощастить вам мати в поближжі справжню пекарню (яких щораз менше), де можна купити свіжо спечений хліб вам продають його вже покраяний хіба, що виразно просите залишити його в цілості.

І так з роками нашого тут поселення ми призабули та закинули це особливе відношення до того буханця хліба, що у нашій українській традиції та у нашому побуті відіграє таку важливу ролю та має таке велике значення. А цей обрядовий хліб пов'язаний із майже всіма подіями українського родинного і товариського життя, це у нас найважливіший плід землі, який видає наш славний чорнозем, це той хліб який мав вплив на цілу нашу історію та був причиною наїздів на нашу землю.

Чи можете собі уявити українського селянина, щоб цей „плід землі" був у нього на столі зразу покраяний в скибки? Чи можна уявити собі, щоб таким, у барвистому опакуванні, хлібом зі сіллю можна було вітати молодят або гостей? Або такий білий у пластиці, покраяний хліб під пахвою старости? А як перевести наш старий звичай із зробленням хреста на хлібі перед тим заки його розпочинаємо, коли він вже відразу покраяний?

А пригадуєте цей справжньо чорний, а не пофарбований разовий хліб, зав'язаний у платочок полотна, що його несли на полуденок у полі?

Ось тільки кілька прикладів із нашої традиції, із нашої історії минулого, які ніяк не находять місця у теперішному бутті і що їх щораз більше забувається.

Але не зважаючи на це, а може саме тому не зашкодило б нашу молодь навіть сьогодні навчити краяти хліб і як тримати ножа, щоб він не попався на пальці, бо хто-зна чи їм це не стане в пригоді, хоча б на те, щоб знати як вкраяти коровай, що став тепер необхідним атрибутом кожного весілля. А то невдовзі відійдуть усі ті, які це звичайне, щоденне ремесло уміли виконувати і не буде кому показати, як у „нас" шанували і краяли хліб.

О-КА

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

А ДЕ Ж НЮЙОРКСЬКІ УКРАЇНЦІ?

Великий Ню Йорк святкував 24-го травня ц. р. століття мосту, що лучить Ню Йорк з Бруклином. Біля два мільйони людей брало участь. Промовляли різні достойники, почавши від посадника Ню Йорку, Едварда Кача (родом з нашої Коломиї!), вкінці півгодини тривали штучні вогні над мостом.

В телевізійній передачі, що тривала дві години, виступали мешканці Бруклину й Ню Йорку, предки яких будували міст, головно з Ірляндії, Італії й Німеччини. Але потім показували мешканців Великого Ню Йорку, що походять з різних країн світу: жидів, муринів, поляків, арабів, в'єтнамців, але.., не було там українців, хоч на терені Великого Ню Йорку живе значне число українців, існують добрі мистецькі групи, що могли б пописатися своїми виступами. Невже Об'єднаний Комітет Українських-Американських Організацій Великого Ню Йорку не міг подбати про участь українців у цих святкуваннях? А може ці старання не увінчалися успіхом? Варт почути, чому про українців зовсім не було згадки під час цього ювілею, хоч згадували і про „Раша"!

Іван Дурбак

Трой, Н. Й.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ Італії, вважаючи рішення конференції у Вілліямсбурзі занадто драстичними, постановила посилити боротьбу проти розміщення американських ракет в Італії, і зробила цю боротьбу основною темою передвиборчої кампанії. Вибори відбудуться 26-27-го червня.

Ірена Ванчицька

КИТИЦЯ ВОЛОШОК

„У день уродин, в день вінчання, з нагоди різних річниць вітайте ваших дорогих квітами! В хвилинах радости і смутку хай говорять за вас квіти!"

Симпатична заповідачка, приваблива мов квітка, передавала рекляму в телевізійній програмі відомої в місті квітярні. У гарно влаштованій вітальні сиділа самітна жінка і нецікавою програмою в телебаченні скорочувала довгий осінній вечір. Її сумні великі очі ніжно пестили скромну китицю квітів, що стояли на столику в поливанім глечику.

Уляна, повертаючись з праці, поступила до крамниці з квітами і зраділа мов дитина, коли серед пишних рож, струнких ґлядіоль, кучерявих хризантем побачила китичку синіх квітів.

— Волошки! — трохи не крикнула з радости.

— Де ви їх взяли, хто виростив ці чудові скромні блавати ще й золотою стрічкою пов'язані? — запитала у продавчиці. Не одержавши відповіді, Уляна купила китицю волошок і ними прикрасила вітальню.

• • •

І в цій хвилині скільки радісних споминів принесли їй ці квіти. Здається, далеке призабуте дитинство прибігло з рідних піль, а замріяна кучерява молодість застукала у вікно і прогнала нудьгу, сум, тоску.

Боже, скільки то минуло літ, а здається так недавно, бігала з Оксаною поміж збіжжями, зривала червоні маки, волошки, ромени і сплітала вінки. Бродили бурштиновими луками, зриваючи золотисті лотані, жаркі дзвіночки, сині незабудьки, щоб на свято Пресвятої Евхаристії квітами встеляти вулиці міста, що ними проходила церковна процесія.

Або ці незабутні зворушливі травневі Богослуження „маївки". П'яніла тоді святиня запахом бузків, жасминів і нарцизів. Ясно горіли воскові свічі і молоді серця в очікуванні чогось гарного, таємничого. Повертаючись зі школи, вони, тоді молоді дівчата, зривали придорожні квіти і, обриваючи пелюстки, ворожили: любить — не любить...

Та скоро химерна доля знищила молодечі мрії, а кучерява молодість розгубилася на буревійних шляхах. Розійшлися їхні дороги: Оксана, Славка, Надя поїхали у загратованих вагонах в холодну країну дикої півночі, там де нема соняшних днів, ані квітучих лук, а вона, Уляна, помандрувала з ріднею за ріку Буг. Яка тяжка була ця перша гостра зима на Холмщині. Та скоро все наладналось. Добрі брати холмщани подали дружню руку біженцям з „тамтої сторони Бугу" і почало організуватись нове життя. У містах Грубешові, Холмі, Білій Підляській, а навіть у чужім Замості і Люблині творилися допомогові комітети, економічні станиці, культурно-освітні товариства.

Вістка про приїзд хору Божика (так тоді говорили) сколихнула українцями міста Грубешова. Рідна пісня — євшан зілля — бальзам на всі болі і жалі, чи ж може бути сильніший лік для хворих душ?

Створився комітет для гідного вшанування небувалої події. Треба хористів привітати квітами, багато треба квітів, а їх нема, бо всі кращі доми з городами зайняли німецькі „вельможі". Цю проблему розв'язали хлопці з-за Бугу".

Квіти будуть і то найкращі з городу „ляндрата", — твердо сказав Тарас. — Закралися сумніви як там дістатися, бо цей дім бережуть „ваха" і пси.

— Для моїх хлопців, що стільки разів переходили границю, це забавка, — впевнено сказав Влодко, і ця проблема була поладнана.

Був місяць травень, 1940 рік і незабутній концерт у великій залі колишньої польської гімназії. Коли на сцену вийшов хор і диригент Володимир Божик, численна публіка привітала їх бурею оплесків.

Поплили пісні у високо-мистецькім виконанні з чудовими солістами. Як хор заспівав пісню „Ой зійшла зоря"... (незрівняні солісти — тенор Нікітин і бас Пухальський) тоді здавалось навіть безвірки повірили в чудо, що Божа Мати вислухала отця Заліза і, повертаючи кулі на турецькі війська, врятувала манастир.

Німецькі військовики і цивільні урядники хоча не розуміли слів, однак одушевлялись красою української пісні, Аж дивно було як ці жорстокі представники „герренфольку", так чутливо сприймали музику і спів.

На закінчення концерту хорові піднесено багато прекрасних китиць квітів. Голова допомогового комітету, який сидів поруч „ляндрата", добре злякався, коли почув його слова: — тепер я не дивуюсь чому мій город опустів. Тепер я знаю де є мої рожі. — Але по хвилині „ляндрат" додав: — Я не жалію квітів, бо вони, ці славні хлопці, їх собі заслужили — і, підвівшись з місця, почав голосно плескати. Ціла заля перемінилася в бурю оплесків, а сльози радости поплили з очей.

• • •

Тисячі миль і велика межа часу ділить нас від рідної землі і споминів пов'язаних з нею — думала самітна жінка в гарно улаштованій вітальні.

Час порохом притрусив багато подій, а цей концерт так чітко зарисувався в пам'яті. Уляна навіть пам'ятає пісні, які вони тоді співали і, здається, обличчя хористів затямила. Так виразно бачить як диригент Володимир Божик повертається до публіки і його чудовий сольоспів переносить слухачів до діброви, „де чудові гарні пісні співати будуть нам пташки, а ми злинувши душею забудемо все лихо там".

Уляна пестить очима скромну китицю волошок і жаліє, чому вона тоді не привітала дорогих, славних хористів китицями квітів з рідних піль родючої холмської землі...

Подиву гідні жертводавці ФКУ

Брати-меценати з Чикаго бл. п. Богдан Михайлович, виявляючи глибоке розуміння важливости української науки, пожертвував впродовж 15-ти літ у 15-ох вплатах меценатську суму—5,000 долярів; д-р Ярослав Михайлович з дружиною Анастазією, теж меценат і давній та щедрий по сьогодні прихильник Українського Гарварду. Його пожертви на підтримки розвитку Гарвардської україністики досягли суми 8,170 долярів.

У перших місяцях 1983 року вплинули до ФКУ 1,000 долярові пожертви від таких осіб: Андрій і Таня Витвицькі, д-р Марія Фішер-Слиж, д-р Євген і Неоніля Стецьків, д-р Олекса і д-р Лариса Біланюк, Іван Козій

Це не перші датки цих людей на фонд Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету. Знаменною є їхня постійність та наполегливість жертвенности. Вони творять нову традицію української філантропії.

Списки інших пожертв були надруковані у „Свободі" з 19-го травня „Ювілейний дар ФКУ" (список ч. 6) та 18-го травня—„В 50-ліття трагедії..." (список ч. 10).

Збіркову акцію продовжується. Пожертви ввічливо просимо слати на адресу: Harvard University, Ukrainian Studies Fund, 1581-83 Massachusetts Avenue, Cambridge, Mass. 02138.

УКРАЇНЦІ! НАШОЮ МЕТОЮ Є ЗАБЕЗПЕЧИТИ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ КОЖНОГО УКРАЇНЦЯ І УКРАЇНКУ, ЯКІ ЖИВУТЬ В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ! ЧИ ВИ ВЖЕ ЗАБЕЗПЕЧИЛИСЬ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ!

Вісті з Великого Клівленду

Річні Загальні збори Українських Злучених Організацій — Відділу УККА відбулися 20-го травня в домі кредитівки „Самопоміч" в 8 - 11:45 год. увечері при участі 37-ми делеґатів від правних членів. Управа запросила на Збори всі існуючі товариства і парафії.

Про плідну діяльність у цій 52-тижневій каденції обширно звітували: голова д-р Богдан Футей та діловоди; д-р Юрій Кульчицький, мгр Василь Ліщинецький, інж. Роман Возняк, Степан Кікта і Мирослав Почтар, а з провірки — мгр Степан Воляник, який був вибраний предсідником Зборів. Секретарював Павло Присяжний. Крім позитивів у веденій громадській праці в районі зазначено одне недотягнення, а це — не видано ще ювілейної книги про поселення українців, що має появитися в найближчій каденції.

Збори заслухали також листи від чотирьох членів та вислали привітання колишньому парохові,на протязі 36-ох років, матірної парафії у Клівленді о. митратові Дмитрові Ґреськові з нагоди 50-ліття його священства. Лист від 8-го Відділу ОДВУ передано новій Управі, а внесок Огайського Відділу Українського Лікарського Товариства Північної Америки із сходин 1-го травня, реферований секретарем д-ром М. Дейчаківським, прийнято при непогодженні двох делеґатів. Члени УЛТПА уважають теперішнє розбиття і евентуальне створення другої централі шкідливим і паралізуючим, тому на їх внесок ці Збори УЗО — Відділу УККА „апелюють" до провідних органів УККА докласти поновних зусиль для полагодження існуючого конфлікту і в дусі здорового компромісу знайти розв'язку, маючи на увазі добро української громади і її основну функцію: допомога визвольній боротьбі нашого поневоленого народу". Подібні побажання висловлювала в листі також Станиця Пласту.

Збори подякували провідникам громади за їх успішну й прикладну діяльність та упросили адвоката Б.Футея очолити її ще й на 11-ту каденцію, бо він бажав відійти від УЗО, болючи кривдячим знеславленням, надрукованим у „Свободі" з 11-го грудня 1982 року та двох інших органах. На вимогу Управи УЗО — Відділу УККА дописувач відкликав свої твердження, але той засіб поборювання залишив наслідки. Делеґати шкодували, що в цій тихій громаді дійшло до такого стану; поновили повне признання голові, а в новій Управі половину її складу замінили новими членами.

Діловий перебіг Зборів УЗО вже став традицією і взором для співжиття й співпраці усіх для користи поселення й народу. Управа заохочувала до участи в усіх відзначуваннях жертв голодомору, до масових акцій, щоб Конґрес ухвалив спільну резолюцію у справі голоду-народовбивства в Україні, зголошену послом Соломоном 14-го квітня, і говорила про потребу допомоги Комітетові проти совєтських свідчень в американських судах в його акціях в кінцевій стадії апеляції нового адвоката Марка О'Коннора від засуду Івана Дем'янюка. Комітет переводитиме збірку. Збори затвердили два листи до редакції щоденника „Плейн Ділер", який 16-го травня на стор. 16-А надрукував довгу редакційну статтю, щоб І.Дем'янюка в ході шукання справедливости депортувати до „його країни Раша". В цій редакційній, крім неприхильних тверджень, автор „не забув" згадати і про антисемітизм. Крім листів, делеґація від УЗО мала зустріч з редакцією 24-го травня.

• • •

50-річчя Великого голоду в Україні відзначено в неділю Зелених Свят, 22-го травня, на телевізійній програмі „Недільний журнал" на станції Ен-Бі-Сі канал 3, від год. 10:40 вранці. Програму вів Тома Гейлі, який на тлі фотографій з 1933 року розповів правдиві відомості про той голод і народовбивство, а потім перевів 10-хвилинну розмову з д-ром Юрієм Кульчицьким, професором історії університету в Янґставні. Він живе в Пармі і є головою Комісії взаємин з жидами та голодомору при УЗО — Відділу УККА. Про авдицію постарався голова УЗО д-р Б.Футей. Велика маніфестація у нас відбулася 2-го жовтня старанням Громадського комітету під проводом о. шамбеляна Михайла Федоровича. В жовтні ц.р. відбудеться наукова конференція у Стейтовому університеті у Клівленді, присвячена темі того народовбивства.

• • •

Зеленосвяточні поминки відбулися в неділю, 22-го травня, на парафіяльному цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі. Хоч від ночі покрапляв дощ, на цвинтарі зібралася достатня кількість громадян і дев'ять католицьких священиків під проводом декана о. шамб. М. Федоровича, які о год. 3-ій відслужили Панахиду перед Хрестом-пам'ятником у центрі, а опісля біля нового пам'ятника на Упівському цвинтарику. Проповідували: о. В.Волощук з Кентону і о. шамб. Л.Тимків. Це вперше вшановано поляглих за державність України в другому місці, бо його виділено в окремий цвинтарик у минулому році і посвячено на ньому 10-го жовтня величавий пам'ятник воїнам УПА. В обох місцях покладено вінки, а ветерани і зорганізована молодь виступили з прапорами. Опісля священики правили над гробами, але зливний дощ перервав моління.

• • •

У Школі Українознавства Т-ва „Рідна Школа" 22-го травня закінчилися кінцеві іспити-матура під проводом інспектора Шкільної Ради УККА проф. Олени Шанко з університету ім. Керола. Після 11-ти років навчання школу закінчили 13 дівчат і 6 хлопців: Андрій Базарко, Андрій Галяревич, Христя Гейниш, Михайло Данило, Таня Кравс, Ганя Кулик, Марта Лис, Михайло Лішнянський, Марія Мартинюк, Марія Мельникович, Христя Небеш, Марія Подусівська, Вікторія Райца, Ліля Річнер, Надя Струс, Ольга Терпиляк, Михайло Тимош, Дарія Турчик і Михайло Шубин. Свідоцтво зрілости випускникам цього 24-го річника будуть урочисто вручені на окремому Вечорі 16-го червня. Таблью кляси виготовив архітект Адріян Галяревич, а Степан Кікта з дир. Василем Іванчуком готують пам'яткове видання.

Спакуняк

Представники кооперацій на авдієнції у владик УКЦ

Владики з представниками ЦУКА і УСКА.

Владики Української Католицької Церкви Василь Лостен, Іннокентій Лотоцький, ЧСВВ, Роберт Москаль і Митрополит Стефан Сулик у місяці травні прийняли на авдієнції представників української кооперації: дир. Омеляна Плешкевича, голову Української Світової Кооперативної Ради (УСКР); дир. Романа Мицика, голову Контрольної Комісії УСКР і президента Каси „Самопоміч" у Чикаґо, та інж. Дмитра Григорчука, президента Централі Українських Кооператив Америки (ЦУКА). У ділових розмовах устійнено ближчу співпрацю поміж українськими цервами та українськими кооперативами. Кожна кооператива на місці повинна нав'язати безпосередню співпрацю з парохами церков для добра членів церков і кооператив.

Стверджено мале зацікавлення нашої молоді як церковним, так і кооперативним життям. Наша молодь, яка має перед собою завдання продовжувати дальшу працю за збереження української особовости, часто-густо до цього відповідно не підготована. У сьогоднішній час особливо важко випрацювати властивий підхід до молоді, щоб молодь відчула потребу взяти на себе дальші обов'язки супроти Церкви і свого народу.

18 кандидатів богословії у Стемфорді та 10 студентів теології у Вашінґтоні становлять лише малу цеголку великих потреб Церкви. Наша Церква дає можливість кожній молодій людині студіювати богословіє ; для незаможних студентів наші Владики подбали про фінансову допомогу — стипендії або позички. Кридитові кооперативи в більших містах служать догідними позичками, гарантованими державою.

На цій авдієнції обговорено проєкт допомоги з боку української кооперації. Нові кандидати чи студенти повинні зголошуватися до своїх парохів, щоб отримати докладніші інформації.

Після годинної авдієнції Владики уділили своє благословення для дальшого розвитку „до добра і краси" українського кооперативного руху.

Піяністка Марія Бах на конференції кооперативів

На цьогорічній конференції ЦУКА, яка відбудеться 10-12 червня, на оселі „Верховина" у мистецькій частині виступить молода піяністка Марія Бах.

Марія Бах

Марія—це колишня чотирилітня стипендистка Музичної Школи—ІСТМАНА-рочестерського університету, де вона осягнула ступень бакалара музики. Зараз вона працює над осягненням подвійного диплому маґістерського (Piano Performance — Accompaniment) в консерваторії в Бостоні, де Марія одержала асистентуру в обох департаментах.

Вона брала участь у багатьох літніх музичних фестивалях, включно з виступом в Санта Барбара Академії, Кал., Чітота, Н.Й., а в 1982 році в Американському музичному інституті в Грацу, Австрія. Марія відома зі своїх частих сольових музичних речиталів включно з дебютом Рочестерської Філгармоні під диригуванням Д.Зінмана. Вона часто виступає також як піяністка під час репрезентативних, загальногромадських українських імпрез у Бостоні, Рочестері і один раз на Союзівці. Місяць тому вона була вибрана до Всекрайового почесного товариства музикантів.

М. Бах—колишня пластунка, закінчила матуру в Рідній Школі ім. Тараса Шевченка в Рочестері. Від дитинства вона є активним членом Кредитової Спілки. Ще під час навчання у середній школі їздила з оркестрою школи до Риму на Святий Рік, як також до Ірляндії, Монако і Італії.

Совєтський...

(Продовження зі стор. 2)

КҐБ і ҐРУ, а дальші 77 особи теж запідозрені у членстві в розвідці. Усі вони мають легальне право бути в Німеччині і, на підставі саме засади чесної гри, якої придержуються німецькі урядові чинники, нікого з них не можна ані арештувати ані видалити з країни, якщо не приловилося їх на самому „гарячому вчинку". Але навіть і тоді розпочинаються звичайно переговори поміж обидвома урядами і кінчається все виміною шпигунів...

Тому, як правило, краще скомпромітувати дію совєтської розвідки прилюдно і чекати, щоб кремлівські вожді самі витягали з такої компромітації консеквенції. Такого сподіваються саме репортери „Квік", подаючи докладний опис активностей Олега Г. Шевченка і його колеґ, включно з їхніми великими знімками на сторінках цього почитного в Західній Німеччині тижневика. Переказання вістки про це у „ Ню Йорк Таймсі" є доказом, що відомості про працю цієї нової руки — насправді щупальців октопуса — совєтської розвідки поширюються якраз завдяки цим німецьким журналістам.

А скільки, однак, таких щупальців ніколи ніхто не відкриває та скільки таких агентів КҐБ працює і серед нашої вільної громади? Що такі є, хіба ніхто з нас не має сумніву, хоча не раз наше молоде, виховане у вільному світі покоління підсміхається над старшими з приводу нашої „манії переслідування".

Але, на жаль, ми для своїх підозрінь маємо причину: — згадаймо лише Валюха, Сташинського, Мацейка та інших, що відограли таку сумну ролю в нашій історії останніх десятиріч. Погляньмо довкруги себе на усіх тих,переважно нових, метких членів нашої спільноти, що виростають, як гриби по дощі, та будьмо таки трішки менш довірливими.

ПОДЯКА

В глибокому смутку повідомляємо Рідню, Приятелів і Знайомих, що в день Вознесення Господнього, 12-го травня 1983 р. в шпиталі Lutheran Medical Center, Cleveland, Ohio, з волі Всевишнього відійшла у Вічність наша Найдорожча

МАМА, БАБУНЯ, ПРАБАБУНЯ, СЕСТРА І БРАТОВА,

проживши 78 років

бл. п.

АННА ФЕДАНКІВ

з дому ВИННИК

вдова по бл. п. Володимирові.

ПОХОРОН відбувся 16-го травня 1983 р. з похоронного заведення Лясковського, Prospect Street, Binghamton, N.Y., до української католицької церкви Пресвятого Серця Христового в Johnson City, N.Y.

•

Родина Покійної оцим складає сердечну подяку о. монс. Михайлові Федоровичеві та о. Данилові Троянові з церкви св. Йосафата в Пармі, Огайо за духовну опіку Покійної під час перебування її в хаті та шпиталі, о. Маріянові Струсь за похоронні відправи і прощальні слова в часі Служби Божої, церковному хорові під кер. проф. Василя Василіва, за відспівання Панахиди в похоронному заведенні та п. Дмитрові Яремчукові за відспівання Панахиди в день похорону.

Сердечно дякує всім Приятелям за відвідини та моральну піддержку під час хвороби Покійної.

Щира подяка за вислови співчуття, молитви, квіти та пожертви на Служби Божі, Іконостас в церкві Пресвятого Серця Христового в Johnson City, N.Y. і на будову церкви св. Йосафата в Parma, Ohio.

Родина Покійної дякує п. Евгенові Лясковському за дбайливе переведення похорону.

Щира подяка Всім, що зволили взяти участь у похоронних відправах та відпровадженні Покійної на місце Вічного Спочинку.

Хай Бог Ласкавий нагородить Вас за це Своїми обильними ласками.

У глибокому смутку:

дочка — ЛЮБОМИРА ТЕРЕЛЯ з чоловіком ІВАНОМ, з дітьми і внуками
дочка — ДАРІЯ ДРЕВНИЦЬКА з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ і дочкою
дочка — ЯРОСЛАВА ЧЕБІНЯК з чоловіком ЙОСИФОМ, з дітьми і внуком
брат — інж. ЄВГЕН ВИННИК
шваґерка — СТЕФАНІЯ ЄВЧУК
шваґер — АНТОНІЙ ФЕДАНКО
ближча і дальша Родина в Америці, Польщі і в Україні

✝

В тяжкім смутку повідомляємо Родину, Друзів та Знайомих, що в четвер, 2-го червня 1983 р. перед полуднем упокоївся в Бозі, після довгої серцевої недуги

наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, ЗЯТЬ, ШВАҐЕР, БРАТ І ВУЙКО

бл. п.

Д-р ПЕТРО БОГДАНСЬКИЙ

довголітній президент щадниці „Тризуб" в Нюарку, Н. Дж., член наукових і культурних установ, б. в'язень німецьких концентраційних таборів у Аушвіц, Бухенвальд і Дахав, народжений 6-го липня 1912 р. в Сільці коло Самбора.

ПАРАСТАС І ПАНАХИДА буде відправлена у неділю, 5-го червня 1983 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвина (Union Funeral Home),1600 Stuyvesant Avenue, Union, N.J.

СЛУЖБА БОЖА у понеділок 6-го червня 1983 р., о год. 9:30 ранку в церкві св. Івана Хрестителя при Sanford Avenue в Нюарку, Н. Дж., а опісля на український православний цвинтар св. Андрія у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому горю:

дружина — ТАЇСА
тесть — ЛЕВ ГОЛІНАТИЙ з дружиною ЛІДОЮ
шваґерка — МАРІЦЯ ГОЛІНАТА
шваґер — МИКОЛА ГОЛІНАТИЙ з дружиною МАРІОН і синами ФРАНКОМ, СТЕФАНОМ І АЛЕКСАНДРОМ
одинока сестра — МАРІЯ МАНАСТИРСЬКА у Самборі
племінник — ЗІНОВІЙ МАНАСТИРСЬКИЙ з дружиною МАРУСЕЮ і донями ІРОЮ І НАТАЛЕЮ в Самборі
племінник — ДАНИЛО ШІНДЛЄР з дружиною ОЛЬГОЮ і донею КАТРУСЕЮ

•

Замість квітів, просимо складати жертви на Український Вільний Університет, Український Музей в Ню Йорку або на виховання молодих священиків.

Вечір Карпатської України в Ґлен Спей

Дев'ятого травня ц.р. Об'єднання Українців в Ґлен Спей відзначило роковини Карпатської України. До доповіді запрошено відомого широким колам українського громадянства, уродженця і діяча Карпатської України, д-ра Вікентія Шандора.

В своїй доповіді прелеґент звернув головну увагу на державно-правні аспекти в питанні Карпатської України. Як ціла територія України, так і простір Карпатської України на протязі довгих віків були окуповані сусідніми народами та державами, що ще й сьогодні висувають свої безпідставні претенсії до українських земель. Відносно Карпатської України, то мадяри і чехословаки проголошують її навіть інтеґральними частинами своїх держав. В обох випадках правними й історичними арґументами доповідач довів безпідставність таких вимог.

Згідно з правно-моральними основами, кожний нарід від віків замешкалий на своїй національній території вирішує, до якого державного твору він хоче належати. І коли пра кінці Першої світової війни розлетілася на кусні наддунайська монархія Габсбурґів і по довговіковій національній неволі народ міг сказати своє слово, то всі делеґати Карпатської України, в числі 400 осіб, які з'їхалися до Хусту 19-го березня 1919 року, заявили одноголосно, що не хочуть належати ані до Мадярщини, ані до Чехо-Словаччини, лише до України. Ці делеґати, які звали себе фактично русинами, знали, що Київ над Дніпром є їхньою столицею.

Прелеґент згадав також про події 1938 року і про проголошення самостійности Карпатської України, що є ще одним сильним правним арґументом, що говорить недвозначно, до якої державної системи має належати Карпатська Україна.

Договором з 29-го червня 1945 року із Совєтським Союзом Чехо-Словаччина зрекләся Карпатської України в користь Української ССР. Тому всякі пізніші суперечні заяви чи протести чехословацьких чинників на іміґрації, які це приєднання в Празі переводили, не є переконуючими правними чи політичними арґументами.

Колишні громадяни Карпатської України, які живуть в ЗСА й Канаді, в присутності членів колишнього уряду й сойму Карпатської України та представника уряду Карпатської України в Празі на своєму з'їзді в днях 24—24 вересня 1972 року в ЗСА, що його скликав Карпатський Союз, прийняли відповідну деклярацію, в якій, між іншим, сказано:

„...В процесі історичного розвитку українського народу, в якому національна територія України була розділена й довгими віками окупована сусідніми державами, приєднання Карпатської України до України вважаємо доконаним історичним фактом, який відповідає віковим змаганням українського народу до національної та суверенно-державної соборности. Тому всякі претенсії на територію Карпатської України чехословацькими та мадярськими колами відкидаємо як правно й історично безпідставні, без уваги на те, що Карпатську Україну включено в накинену Україні московською мілітарною агресією державну систему, проти якої український нарід веде вже більше як півстоліття завзяту боротьбу в обороні своїх національних і державних прав".

Нав'язуючи до своєї праці в 1954—1959 роках на терені Об'єднаних Націй з рамени Пан—Американської Української Конференції та УККА, доповідач вказав на жалюгідне занедбання наших політичних акцій на міжнародному форумі. Ми б'ємось поміж собою за межу, а програємо поле, ствердив прелеґент. Взаємними обвинуваченнями в сучасну пору, як і в минулому, нашої націоналістичної преси обох напрямків, створюється нездорова, і навіть шкідлива атмосфера для української визвольної справи. Всі ці невияснені досі проблеми загального державно-визвольного характеру треба і можна полагодити при особистих зустрічах компетентних їх представників за зеленим столом.

Діяльність українців є під докладною обсервацією політичних і державних чинників світу, як майбутніх партнерів в колі вільних народів, тому нашою невідповідною політичною поведінкою не сміємо створювати про себе нездорову неґативну опінію.

Цікава доповідь на цікаву тему прикувала увагу присутніх, які в кількості понад 40 осіб стежили за кожним словом доповідача. Після доповіді були запитання і відповіді, що доповнили доповідь; Ґленспейська громада вдячна шановному прелеґентові д-рові Шандорові, який потрудився і приїхав здалека, щоб відновити в пам'яті присутніх кілька славних сторінок із найновішої історії України одної з найменших віток української землі і українського народу в її завзятій боротьбі за державну самостійність.

Олександер Ничка

Життєвий...

(*Продовження зі стор. 2*)

Федора Стешка та інших. Все таки є фактом незаперечним, що цією своєю працею Кудрик зробив почин для дослідження і впорядкування цілого ряду явищ в історії української музики і перевів аналізу церковних творів минулого з застосуванням повного музикологічно-дослідчого апарату; при тому автор використав доволі широку літературу предмету, а передусім цілий ряд нових архівів і рукописних збірок; останнім часом в цілому ряді музикознавчих праць, що появилися в Україні й на еміґрації, „Огляд історії української церковної музики" Б. Кудрика поданий як одне з джерел. Доволі точні дані про музикознавчі праці Кудрика знайшлися в 2-му томі енциклопедичного словника „Кто писал о музыке" (Москва, 1974). Там подано список його сімох праць і статтей, між ними й „Огляд української церковної музики".

Коли в 1939 році Львів став „радянський", становище нашого музики набагато не змінилося. Він далі був учителем теоретичних предметів у музичних школах, продовжуючи свою улюблену композиторську працю. При кінці березня і в першому тижні квітня 1940 року відбувався в Києві з'їзд композиторів з нагоди пленуму оргкомітету Союзу Композиторів СССР. Кудрика включено до складу делеґацій львівських музик. В готелі Інтуриста нас трьох: Зиновія Лиська, Кудрика і мене, примістили були у двох величезних парадно устаткованих кімнатах з трьома ліжками. Наші дні були битком набиті подіями і враженнями. Концертам, доповідям, дискусіям, зустрічам не було кінця. Проте наша делеґація знаходила час на оглядини музею Тараса Шевченка, Собору св. Софії, Печерської Лаври, Золотих Воріт. Одною з найцікавіших була для нас можливість бачити і зустрічати композиторів, яких ми до того часу знали тільки з їхніх творів або з фотографій. Були ними Лев Ревуцький, Борис Лятошинський, Пилип Козицький, Михайло Вериківський, Константин Данькевич, а з-поміж неукраїнців Дмитро Шостакович, Арам Хачатурян, Дмитро Кабалевський та інші. Наскільки можу пригадати, Кудрик у дебатах і дискусіях з приводу з'їзду участи не брав. Взагалі говорив небагато, тільки слухав і дивився широко відкритими очима, які зверталися нераз десь у бік чи в гору так, наче бачили інший небуденний світ.

За часів Ґенерал-ґубернаторства Кудрик — крім учительської праці — співпрацював з Львівським Оперним Театром. Зате справжнім парадоксом була його праця у „Веселому Львові". Театр малих форм з веселою сценою і Борис Кудрик — то були два різні й далекі світи. Все таки цьому театрові він давав свою професійну працю музики-аранжера потрібних номерів та інструментатора композицій для малого складу оркестри, яким розпоряжав „Веселий Львів". З групою цього театру він і виїхав був у Відень.

Там, у давній австрійській столиці, так добре знайомій Кудрикові, ми зустрілися знову. Тільки що Відень став не тим, чим був колись. Замість музики там щоденно вили алярмові сирени, вибухали бомби, викликаючи паніку і створюючи загальне знищення. У перервах між налетами час від часу ми сходилися. Пригадую, як він вагався — їхати далі на захід чи залишатися? Здавалося, що людини, дальшої від усякої політики, важко було б знайти і що йому немає потреби пускатися на непевні шляхи. Здавалося, що переслідувати таку людину було б не тільки жорстокістю, але й цілковитим безглуздям. Склалося інакше. Невдовзі після свого приходу у Відень (1945 р.) органи совєтської влади заарештували Бориса Кудрика і вивезли до тюрми у Львові. Звідти перевезли його на „необнятні" східні простори.

У спогадах Андрія Білинського „В концтаборах СРСР (Мюнхен, 1961) знайшлося чимало згадок про музику й про музик. Сам автор якоюсь мірою належав до музичного світу, грав на скрипці, вчився співу й диригував хорами. Ці його вмілості таки придалися були йому під час побуту в концтаборах у роках 1944-1955; він згадує (стор. 352) львовянина, професійного музику, який раніше перебував в одному концентраційному таборі разом з Василем Барвінським і Борисом Кудриком. Цей же музика розказував Білинському, що обидва композитори навіть у важких умовах таборового режиму старалися продовжувати свою творчу працю. Так то концентраційні табори Ґ-УЛаґ-у твердо увійшли в історію української літератури і театру, але й в історію української музики.

Барвінському судилося ще вернути у Львів і пожити у ньому бодай короткий час. Тендітний організм Кудрика не витримав нелюдської жорстокости таборових умов. За даними з різних джерел він помер 1950 року, проживши 53 роки. Його життєвий шлях, що почався був і проходив під знаками творчих і наукових досягнень, перервався передчасно у трагічних обставинах.

За старовинним крилатим виразом ми можемо сказати про Бориса Кудрика: „він не помер увесь". Передусім він залишив нам приклад людини, сповненої великої уваги і пошани до культурних передань і цінностей минулого. Коли весною 1938 року відбувався у Львові концерт давніх західньоукраїнських пісень, доповідачем був Борис Кудрик. У своїй рецензії з концерту Василь Барвінський писав в „Українській Музиці" (1938 ч. 6): „Згадати треба про вступне слово д-ра Б. Кудрика, в якому дав він щирий вираз свому пієтизмові і гарячій любові до наших перших піонерів музичного мистецтва в Галичині". Наш музика залишив свої численні композиції та музикознавчі праці. Вони є і залишаться одною з цеглин тієї з трудом будованої будівлі, що їй на ім'я — українська музична культура.

В СЕРЕДУ, 1-ГО ЧЕРВНЯ ц.р., у Білому Домі відбулось заприсяження Ричарда Стона на спеціяльного амбасадора для справ Центральної Америки. Консервативний демократ Стон заявив після церемонії, у якій взяв також участь державний секретар Джордж Шулц, що він докладе максимум зусиль для полагодження конфлікту в Центральній Америці і вестиме особисто переговори з урядами Ель Сальвадору, Гондурасу, Нікараґуа та іншими.

Нюарк і Ірвінґтон вшанували Патріярха Йосифа

Не один із аналітиків майже неймовірного звільнення Патріярха Йосифа І на межі повного фізичного вичерпання через його довге заслання; його видужання і величезний вклад праці в розбудову Помісної Української Католицької Церкви в 1963- 1983 роках вважає доказом Божого Провидіння, що українській Церкві і народові дало провідного мужа, що зробив би незатертий вклад у рятування і розбудову нашої Церкви.

Тому і не дивно, що звільнення Патріярха із совєтського заслання вшановує українська діяспора.

Вшанувала Патріярха і громада Нюарку й Ірвінґтону. Понад два місяці тому, за ініціятивою Українського Патріярхального Товариства, а вірніше, за ініціятивою його голови на Нюарк і околицю ред. Василя Пасічняка, створено Громадський комітет для відзначення 20 річчя звільнення Патріярха із московської неволі.

День відзначення припав на 22-го травня ц.р. Відбулося воно в залі Українського Народного Дому у Ірвінґтоні в 4-ій год. по полудні. Заля була виповнена вщерть вірними, що прийшли, щоб відзначити цю подію і вшанувати Богом нам післану Людину.

Програма була відповідно підібрана і укладена, а програмки естетично зроблені із цитатами з послання Патріярха з нагоди його звільнення.

Святкове відзначення відкрив голова Патріярхального Товариства і Громадського комітету на Нюарк і околицю ред. В. Пасічняк, який процитував слова різних чужинних достойників про Патріярха і його звільнення. Потім він прочитав листа Патріярха до присутніх на залі і проєкт листа присутніх до Патріярха зі запевненням синівської любови і дальшої праці для Церкви і народу. Присутні проспівали Блаженнішому многоліття.

Два твори „Хорал" і „Марш" В. Барвінського виконала на фортепіяні широко відома українській громаді піяністка проф. В. Каранович- Гординська.

Одну з найкращих аналітичних доповідей про звільнення і наступну діяльність Отця Йосифа, що присутні будь-коли чули, виголосив проф. д-р Іван Головинський із Ратґерського університету Ню Джерзі. Зокрема влучні були його цитати із Франкового „Мойсея", що ними він так промовисто підкреслив велич і посвяту Патріярха.

Хор церкви св. І. Хрестителя з Нюарку виступив двічі. У першій частині хор під диригентурою проф. М. Добоша і при акомпаньяменті піяністки М. Павловської виконав гарну „Торжественну кантату на пошану Патріярха Йосифа" А. Гнатишина. Під кінець другої частини програми хор проспівав „Через поле широкеє" П. Гончарева та „Да воскреснет Бог" Д. Бортнянського зі сольоспівами З. Воробець і Е. Науменка. Присутні з приємністю прослухали найкраще з цих пісень виконану „Торжественну кантату".

С. Шкафаровський, молодий баритон-бас, проспівав у фортепіяновому супроводі Д. Сиґіди пісні: „Ой, чого ти, дубе" К. Стеценка і „Пісню про отамана стрільця" М. Фоменка в першій частині; „Ой, Дніпре, мій Дніпре" М. Лисенка і Г. Китастого в другій частині програми.

Н. Яворська, І. Пославська, Х. Терлецька та М. Бернардин продеклямували перед маєстатичним портретом Патріярха поему Р. Завадовича „Воїн без меча", а до них згодом приєдналися діти — Л. Чайка, М. Курівчак, С. Пандоля і Д. Бішнель, які на тлі вірша Е. Стефанишина поклали квіти у стіп цього воїна без меча. Потім виступив ансамбль бандуристів під керівництвом В. Юркевича, що проспівав пісні — „Ой, там на горі", „Сон в'язня" муз. Е. Лопатинського і „Зоре моя вечірняя" муз. Е. Степового.

На закінчення програми присутні на залі під проводом М. Добоша і разом із хором проспівали „Молитву за Патріярха" І. Недільського. Святкування почалися і закінчилися молитвою, що її провів о. М. Кушко, Чин Редемптористів, а присутні проспівали „Боже, вислухай благання".

Сцена була гарно удекорована Ф. Лицишином. Деклямації молоді і дітей підготовляла І. Кононів. Хор церкви св. Івана Хрестителя і капеля бандуристів виступили в дуже гарних строях.

Н. Н.